

Nr 695

Av herr **Andersson, Birger, m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.*

(Lika lydande med motion nr 851 i Andra kammaren)

I proposition nr 111 föreslås att de nuvarande enskilda och kommunala förskoleseminarierna skall förstatligas från och med budgetåret 1963/64. Vidare skall utöver det nuvarande statliga förskoleseminariet inrättas ytterligare två statliga seminarier. Härigenom skulle förskoleseminarier komma att finnas i Göteborg, Luleå, Malmö, Norrköping, Stockholm, Uppsala, Örebro, Gävle och Jönköping, varav de två sistnämnda nyinrättade. Till följd av tillkomsten av de nya seminarierna och ökad intagning vid de förutvarande beräknas intagningen komma att stiga från ca 290 elever 1962/63 till ca 480 elever 1963/64.

Vi bedömandet av utbildningskapaciteten måste givetvis behovet av förskollärare beaktas. F. n. råder enligt skolöverstyrelsen en brist på ca 1 000 sådana lärare medan antalet yrkesverksamma enligt familjeberedningen är ca 2 100 (inkl. vård av handikappade m. m.). Avgången från yrket har under senare år varit 12 procent. Vid oförändrad avgångsprocent skulle ca 250 förskollärare avgå de båda närmaste åren medan utexamineringen skulle omfatta 224 resp. 289. Enligt detta kan inte någon förbättring inträda de båda närmaste åren. Tvärtom kommer barnstugeverksamhetens utbyggnad att medföra att bristsituationen ytterligare förvärras.

Inte heller på längre sikt kan den nu aviserade utbildningskapaciteten anses tillräcklig. Skolöverstyrelsen har räknat med en intagning av 480 elever 1963/64 och av 540 elever 1964/65. Räknar man med att den sistnämnda intagningsnivån bibehålles oförändrad och att avgången från yrket blir 10 procent, skulle antalet yrkesverksamma förskollärare uppgå till ca 3 680 år 1970. Antalet yrkesverksamma är nu ca 2 100. Skolöverstyrelsen räknar med en brist på ca 1 000 förskollärare. Den fördubbling fram till 1970 av daghemsverksamheten som förutsättes i proposition nr 62 kräver ytterligare 800—1 000 förskollärare. Den nämnda intagningskapaciteten täcker inte ens detta behov utan en brist på 200—400 förskollärare skulle finnas 1970, även om inte någon som helst utbyggnad sker av lek-skoleverksamheten. Utbyggnaden av denna har varit kraftig under senare år, genomsnittligt 800 platser per år. Familjeberedningen räknar med att ca 1 850 platser skall tillkomma 1963, vilket skulle kräva 90—100 förskol-

lärare ytterligare, och att ca 2 500 platser skall tillkomma 1964, vilket skulle kräva ca 125 lärare ytterligare. Härtill kommer att skolöverstyrelsen framhållit att det generellt sett är önskvärt att alla barn i åldern 4—6 år har tillgång till lekskola, om deras föräldrar så önskar. Enligt överstyrelsen bör det därför vara rimligt att tills vidare som målsättning räkna med att 50 procent av barnen i de aktuella åldrarna skall beredas plats i lekskolor mot f. n. 12,5 procent. Detta skulle kräva 4 000 förskollärare inom verksamheten mot f. n. ca 1 000.

Av det anförda framgår att en ytterligare ökning av utbildningskapaciteten vid förskoleseminarierna är nödvändig om de refererade målsättningarna till någon del skall kunna förverkligas. Bl. a. fordras inrättande av nya seminarier utöver de som förordats i propositionen. Härvid måste givetvis beaktas vad skolöverstyrelsen anför om knappheten på lokaler, lärare och utrustning. Det bör också beaktas att en geografisk decentralisering av utbildningsorganisationen är önskvärd i syfte att motverka de svårigheter att erhålla lämpligt urval sökande, som kan uppkomma vid en betydande ökning av utbildningskapaciteten.

Från dessa utgångspunkter synes det synnerligen lämpligt att inrätta ett förskoleseminarium i Skara. I denna stad finns ett folkskoleseminarium, som f. n. ej utnyttjas till sin fulla kapacitet. Seminariet har tidigare haft nio klasser men har nu endast sex. Det är inrymt i en fullt modern byggnad och organiserat som ämnesrumsskola. Dess lokaler skulle kunna användas även för förskolläraryt utbildning utan att medföra några betydande investerings- eller löpande utgifter för lokaler. En sådan samordning mellan förskolläraryt utbildning och annan lärarutbildning som förordats i propositionen skulle kunna etableras och erfarenheter kunde vinnas av samordning mellan olika slags lärarutbildning under enhetlig pedagogisk ledning. Vidare föreligger svårigheter att vid det nuvarande seminariet bereda ämnes- och övningslärare full tjänstgöring. Även om en komplettering av nuvarande läraruppsättning på vissa specialområden skulle vara erforderlig vid inrättande av förskolläraryt utbildning, skulle mycket goda möjligheter finnas att i övrigt utnyttja lärarkapacitet som nu inte är fullt utnyttjad.

Det bör även beaktas att städerna Lidköping, Mariestad, Skara och Skövde f. n. har ett 40-tal barnstugeavdelningar. I samtliga städer föreligger dessutom stort intresse för ytterligare utbyggnad av denna verksamhet. Planering pågår och ritningar föreligger i några fall. Till följd av städernas olika struktur och barnstugeavdelningarnas olika förhållanden skulle möjligheter till en omväxlande praktik och auskultation föreligga. Med de moderna kommunikationer som står till buds skulle avstånden mellan orterna inte bereda några svårigheter. Avstånden kräver inte större restid än en halvtimme, vilket i relation till t. ex. storstädernas avstånds- och

trafikförhållanden kan anses fördelaktigt. Det må också nämnas att det åsyftade området avses bli praktikområde för folkskoleseminariet i Skara och att planering härför pågår.

Förutsättningarna för förskollärarytbildning i Skara måste således anses synnerligen gynnsamma. Den nuvarande och förväntade förskollärarytbristen motiverar att en sådan utbildning kommer till stånd snarast möjligt. Vi föreslår därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag snarast rörande inrättande av ett förskoleseminarium i Skara.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 111 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag snarast möjligt rörande inrättande av förskoleseminarium i Skara, samordnat med därstädes belägna folkskoleseminarium i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 5 april 1963

Birger Andersson

Harald Pettersson

Paul Jansson

G. Ivar Virgin

Harry Carlsson

Einar Dahl

Bengt Elmgren

Allan Hernelius

Lisa Mattson
